

POLITICA ONE MAN SHOW: NOAM CHOMSKY¹

Viorella MANOLACHE

Researcher,

Institute of Political Sciences and International Relations

*“Ion I. C. Brătianu”, Romanian Academy, Bucharest**

Henrieta Anișoara ȘERBAN

Researcher,

Institute of Political Sciences and International Relations

“Ion I. C. Brătianu”, Romanian Academy, Bucharest;

*Correspondent Member, Academy of Romanian Scientists, Bucharest***

Title: “One man show politics: Noam Chomsky”

Abstract: The article describes the status of *one man show* for Noam Chomsky, while maintaining some of the mainstream landmarks related to his academic stature, which becomes public value. Promoter of a particular rhetoric as a reply to the official rhetoric, often reduced to superficial interpretation, as an adept and supporter of the conspiracy theories, especially in what it concerns the topics of propaganda, American democracy and American international relations, Chomsky’s „show” is something far too substantial to be disconsidered. The prophecies and requiems transposed in documentaries and the critical aspects documented on film, or the considerations of the particular situation of the failed state, as well as the assumption of the role of Professor-model, all these are rendering Noam Chomsky’s *one man show* a unique and exemplary experience.

Keywords: *Noam Chomsky, Requiem for the American Dream, Failed States, the Future of Democracy, One Man’s Show.*

Noam Chomsky: *Nim Chimpsky și Megachile chomskyi*

Lingvist reputat, filosof cognitivist-analitic, publicist, jurnalist și activist, Noam Chomsky este considerat intelectual public cu trăsături multiple: adept al stângii, anarho-sindicalist, socialist-libertarian etc. – toate acestea fiind receptări

¹ Prezentul studiu abordează una din temele de cercetare prevăzute în cadrul proiectului nr. 12 (Filosofia științei, a mentalului și a comunicării: cunoaștere, cunoștință, conștiință, mental, ființă dialogică, polifonie, libertate de expresie, semnificație, interpretare) al Academiei Oamenilor de Știință din România (AOȘR, București).

* Cercetător științific III, dr., Institutul de Științe Politice și Relații Internaționale „Ion I. C. Brătianu”, Academia Română, București.

** Cercetător științific II, dr., Institutul de Științe Politice și Relații Internaționale „Ion I. C. Brătianu”, Academia Română, București – Membru Corespondent al Academiei Oamenilor de Știință din România, Splaiul Independenței nr. 54, București, România, cod poștal 050085.

alimentate prin/de editorialul acestuia semnat în *New York Times*, având ca moment de start anul 2003. De asemenea, este declarat reputat critic al imperialismului american (prin amendarea implicării Statelor Unite în Războiul din Vietnam, prin critica la adresa Războiului împotriva terorii, prin susținerea mișcării pentru justiție globală, de la *Occupy Wall Street* la *Occupy Movement* și a reflexelor acesteia din peste 30 de țări din întreaga lume – putând integra aici și „revoluția luminițelor” din România anului 2017). De fapt, Chomsky insistă asupra erodării democrației americane (considerată cu atât mai alarmantă cu cât se recomandă democrația model a lumii) și asupra specializării SUA în eludarea și specularea dreptului internațional.

Institute Professor Emerit la Massachusetts Institute of Technology (MIT), din 1955 - până în prezent deține o poziție de prim rang, certificată de/prin numeroasele premii și distincții obținute: Guggenheim Fellowship (1971); Premiul APA pentru contribuții științifice deosebite în psihologie (1984), Premiul Orwell (1987, 1989), Kyoto Prize in Basic Sciences (1988), Medalia Helmholtz (1996), Medalia Benjamin Franklin în domeniul Computerelor și al Științelor Cognitive (1999), Sydney Peace Prize (2011) etc. (premiile care se adaugă titlurilor onorifice decernate de zeci de universități de prestigiu din întreaga lume).

Chomsky este autorul a peste 100 de cărți în domeniul lingvisticii, științelor cognitive, psihologiei, filosofiei politice sau relațiilor internaționale, aprofundând o tematică complexă și propunând teme de interes multi- și interdisciplinar: (selectiv) auto-cenzura, comunitatea de limbă și de vorbire, responsabilitatea intelectualilor, puterea, ideologia și propaganda, modelul propagandistic, dar și terorismul și cultura terorismului ca retorică propagandistică. Toate aceste preocupări sunt angrenate unui stil retoric, adesea numit drept jurnalistic, în care retorica devine metoda de evidențiere a problemelor expuse, dar și răspunsul-soluție oferit propagandei oficiale tocmai printr-o altă retorică, similară celei de campanie, a dezvoltărilor bine documentate, justificate și corecte, îndeplinind rolul pe care ar fi trebuit să îl exercite mass media oficială.

Larga adresabilitate a tipului de retorică menționat este pe deplin justificată, în contextul în care temele abordate de Noam Chomsky insistă asupra importanței democrației și a conexiunii acesteia cu drepturile omului. În acest sens, rolul intelectualilor este acela de a crea și de a educa o masă critică, făcând astfel imposibilă transformarea democrației într-o simplă spoială despovărată de orice semnificație. În egală măsură, este amendat patosul lipsit de substanță al propagandei oficiale prin raportarea la *J'accuse*, drept parametru firesc al atitudinii și al retoricii cetățeanului angajat. Germinată în laboratorul de lucru al unui teoretician al cunoașterii, obținută prin conexiunea specifică dintre modul de concepere al unei probleme și determinarea genului de comentariu la care se ajunge, „metoda retorică” a acestuia se cere revăzută dintr-o perspectivă fundamentată pe *gramatică* și *limbaj*.

Pentru Chomsky, gramaticile sunt definite drept instrumente de cunoaștere specifică a limbilor particulare, obținute prin setarea unor valori pentru parametri în acord cu principii decretate imuabile. Teoriile limbajului sunt astfel adecvate descriptiv, pentru a reda starea mentală care este adaptată explicativ înțelegerii

„datelor lingvistice primare”. În ceea ce privește limbajul, Chomsky distinge între *I-limbaj* (limbaj intern) și *E-limbaj* (limbaj extern). Obiectul de studiu al teoriei numite insistă asupra limbajului internalizat de vorbitorul nativ al unei limbi, *I-limbajul* solicitându-se a fi detașat de sensul platonice sau de acceptarea sa drept construct social. „I” reprezintă abrevierea pentru intensional, intern și individual: comunicarea este posibilă doar la întâlnirea și la suprapunerea dintre limbajele individuale, interne și intensionale, limbile fiind idealizări și pseudo-obiecte de studiu. Pentru Chomsky, doi oameni vorbesc *aproape* aceeași limbă, asemănarea fiind cu atât mai mare, cu cât structurile mental-genetice dispun de șansele cele mai mari de a avea un fond comun, în eventualitatea în care este vorba de aceeași comunitate (vecinătate, familie, trib, sat etc.). Societatea nu este formată din comunități perfect omogene lingvistice: comunitățile sunt sub-diviziuni ale unei perspective lingvistice riguroase. Astfel, *E-limbajele* reprezintă obiecte epifenomenale, specificate numai de *I-limbaje*.

Dificultatea de însușire (din punct de vedere ontologic și epistemologic) a lui *I-language* a fost verificată, apelându-se la subiectul Nim Chimpsky (19 noiembrie 1973 – 10 martie 2000). Nim Chimpsky este numele prescurtat al lui Neam Chimpsky, care printr-un joc de limbaj cu inflexiuni ludice face trimitere la însuși Noam Chomsky; un cimpanzeu protagonist al aventurii limbajului în lumea maimuțelor superioare, la Universitatea din Columbia, sub conducerea profesorilor Herbert S. Terrace (psiholog cognitivist) și a lui Thomas Bever (psiholingvist), într-un experiment menit a contrazice teza lui Chomsky potrivit căreia numai oamenii sunt posesori ai limbajului. Un proiect anterior, Washoe, dovedise că cimpanzeii crescători într-un mediu care îl imită pe cel familial și care împrumută afecțiunea tipică și activitățile sociale zilnice de familie, dezvoltă abilitatea de a comunica prin semne. De o aceeași abilitate (cantitativ mai scăzută decât în cazul Washoe) dispune și Nim. Utilizarea comunicării prin semne nu poate fi echivalată manifestării/exprimării proprii ființe și nu reprezintă o formă de *I-limbaj*, ci, mai degrabă, o dispoziție strict pragmatică, corelată instinctelor de supraviețuire. Accesul la *E-limbaj* nu suplinește lipsa structurilor mental-necesare dezvoltării unei gramatici particulare, nu generează *I-limbajul* și nici nu potențează inexistența unor propensiuni. Nu putem nega însă faptul că maimuțele posesoare de fragmente de limbaje utilizate pentru comunicarea prin semne reprezintă însăși confirmarea corelației dintre *E-limbaj - comunitate lingvistică - utilizare pragmatică a limbajului*, și astfel validează teza chomskiană.

Mai mult decât sursă a experimentului, Noam Chomsky devine ilustrarea predilecției zoomorfe, care depășește atribuirea de caracteristici zeificante, și se identifică cu însăși recunoașterea elogioasă a angajamentului său ferm și a excelenței în critica focalizată cu consecvență la adresa „performanțelor regimului democratic american”: începând cu anul 2013, o specie nouă de albină, *Megachile chomskyi*², îi poartă numele.

² A se vedea, în acest sens, James A. Foley, „New Species Of Bee Named After Noam Chomsky”, in *Nature World News*, 4 Aprilie 2013, dar și studiul amplu dedicat de Dr. Cory Sheffield speciei *Megachile chomskyi* în publicația online *ZooKeys*.

Profeții, recvieme...

*Requiem for the American Dream*³ (2015) prezintă o variantă recentă⁴ a documentarelor focalizate pe destinul/viitorul democrației, reutilizând formula „one man show”-ului Noam Chomsky. Selectarea mai mult decât justificată a unui travaliu serios (documentarul fiind filmat în decursul a patru ani) care să fie ghidat de o voce de autoritate, este enunțată de *trei* ori: precizările din preludiu reconfirmă statutul lui Chomsky de intelectual influent; inserate în economia imaginii, referințele televizate despre autor punctează reputația internațională a acestuia, cu dublă valență – „ceea ce se vede” (lider național împotriva războiului din Vietnam) și „structura profundă” (profesor de lingvistică, „care, înaintea vârstei de 40 de ani, și-a schimbat natura studiului”). Secvențele sunt subsumate reacției orientate împotriva dosarului de defăimări/abuzuri/etichetări – de la unul dintre „primii șase eroi ai noii stângi”, la marxist, de la critic activ/dur, la atitudine antiamericană: „și dacă ești defăimat de un oarecare comisar, de ce ți-ar păsa? Mergi înainte și oricum îți faci treaba”. O a treia referire explicită la Chomsky este făcută de el însuși, într-un scurt insert caracterizant, de final: activist cu fond netrivial, fără pretenții de recunoaștere publică, în acest sens, mărturisind că „de fapt, nu sunt foarte bun la asta”.

Mai mult decât o critică, considerat un produs cinematografic de preferință și de gust (hamlet-ian, *a-ți plăcea sau a nu-ți plăcea democrația*), sau de optică (văzută din chiar miezul democrației – America – sau privită de pe Marte), *Requiem for the American Dream* dispune de metodă și își etalează confortant structura: capitolele detaliază decalogul de principii ale concentrării bogăției și puterii, răspunzând, în fapt, la trei neliniști filosofico-politice (pentru că nimic nu mai are legătură cu politica și știința ei): dacă visul american și-a erodat atât partea simbolică, cât și structura reală, speranța în mai bine și-a epuizat, la rândul-i, resorturile, decretând deschis intervalul unei perioade extreme, de atac la „rămășițele democrației”.

Tonalitatea replicilor, mecanismele filmării, politica imaginii și a mesajului producției cinematografice permit utilizarea tehnicii asociative, de alăturare Chomsky – Rancièr⁵, o intersectare inedită înlăuntrul unei pledoarii care vizează atât *recviemul democrației*, cât și *coeficientul de ură față de aceasta*. Dar ambele perspective se contopesc într-o declarație de dragoste – *For Love of Democracy!*

Grav-până-la-capăt, pe un fundal muzical funest, dominând cadrele printr-un profil impresionant, realizat în prim-planul apropiat de cameră, Chomsky acceptă prin democrație, forma constituțională prin care opinia publică exercită o anume influență asupra politicului, iar guvernul este determinat, chiar constrâns să acționeze în conformitate cu dezideratele populației.

³ *Requiem for the American Dream*, regizor Peter D. Hutchison, Kelly Nyks, produs de Naked City Films, PF Pictures, 2015.

⁴ A se vedea, în acest sens, selectiv, *Manufacturing Consent: Noam Chomsky and the Media* (1992); *Noam Chomsky: Rebel Without a Pause* (2003) sau *Noam Chomsky: Distorted Morality* (2003).

⁵ Referitor la Rancièr, vezi Viorella Manolache, *Jacques Rancièr – For Love of Democracy*, in „Cogito, Multidisciplinary Research Journal”, Vol. VIII, no. 2/June, 2016, pp. 84-91.

Marea temă a lui Chomsky din *Requiem for the American Dream* este *inegalitatea*, concept și realitate injustă în sine, cu consecințe negativ-distructive pentru societate, dar mai mult decât atât, o substanță dispunând de efecte tari, coroziv-nocive la adresa democrației.

Decalogul chomsky-ian insistă asupra punctelor nodal-disturbatoare – *reducerea democrației, modelarea ideologiei, reprojectarea economiei, schimbarea repartizării puterii, atacarea solidarității, conducerea celor care reglementează, manipularea alegerilor, ținerea sub control a maselor, fabricarea consensului și marginalizarea populației* – cele care certifică faptul că, în ecuația rezultatelor, concentrarea de bogăție produce, adamsmith-ean, concentrarea de putere, pe fundalul contrareacțiilor la efectele civilizante ale anilor '60. Criza-în-criză este subsumată sloganului de mobilizare a contribuabililor la salvarea aceluia care au creat-o, dereglare exacerbată de businessul focalizat asupra reversibilității valului de democratizare, de întrerupere a „excesului de democrație”. Din perspectivă lingvistică, Chomsky reamintește intervalul anilor '70, drept perioadă în care s-a decis, în instanță, că banii reprezintă o formă legală de exprimare și că dreptul la liberă exprimare al corporațiilor nu poate fi îngăduit.

Referirea lui Chomsky la Aristotel și Madison – „cei bogați sunt grupul cel mai responsabil” – îi atribuie lui Aristotel statutul atât de propunător a ceea ce astăzi se acceptă prin stat social, cât și de artizan al încercării de reducere a inegalității. În contextul actual, se reafirmă „aceeași problemă, dar cu soluții opuse: reducerea inegalității sau reducerea democrației”.

În cheie profetică, convingerea lui Chomsky constă în identificarea de noi modalități pentru acțiunea politică, capabilă să îmbine – în spiritul *activismului* – politici bazate pe informația primită și pe înțelegerea situației, prin *învățare, îmbunătățire și soluționare*. Cu atât mai mult, *Requiem for the American Dream* se recomandă a fi un mediu activ (ideologic) de manifestare a *grijii pentru democrație*, cu *posibilitatea resuscitării acesteia*.

...și state eșuate

Grija pentru democrație face obiectul op-ului *State eșuate*. Volumul etalează, în plină efervescentă, atuurile teoreticianului politic și ale activistului (radical) pentru drepturile omului. Niciun fel de menajamente (la adresa politicii externe hegemonice americane, la adresa capitalismului global, la adresa derapajelor democrației americane și a eșecului acesteia de a răspunde intereselor marii majorități a cetățenilor americani), ci o angajare deplină și critică, prin care Chomsky lasă se se întrevadă rolul *one man show-ului*, deopotrivă gânditor care suplinește rolul de paznic al democrației și de monitorizant atent al abaterilor politicii externe SUA, de deconspirator al „fabricării consensului” și al cărui poziție critică este autorezumată în afirmația: „în calitatea sa de cel mai puternic stat, SUA își creează propriile legi, folosind forța după bunul plac și conducând războiul economic tot astfel”⁶.

⁶ Christian Garland, „Noam Chomsky”, *International Encyclopedia of Revolution and Protest*, Immanuel Ness, ed., Blackwell Publishing, 2009.

Gramatica chomskyană repune în circuit sintagma „state eșuate”, apelează la concepte-asociate – „rogues states” – „outlaw states” (expresie tradusă ca „statele fărădelegii”) și „state fragile” – sintagme care deși existau în teoria relațiilor internaționale sunt investite cu sens particular. Astfel, statele eșuate reprezintă unul dintre cele patru tipuri de state: puternice, slabe, în curs de eșuare (*failing*) sau fragile și eșuate. Statul eșuat este condus de un guvern care nu mai poate livra cetățenilor săi, bunurile politice esențiale, serviciile publice, care nu mai deține monopolul violenței în propriile teritorii, iar în relațiile internaționale funcționează deficitar. Statele eșuate sunt incapabile sau lipsite de voința de a-și „proteja cetățenii de violență și poate chiar de distrugere” și din această perspectivă „se consideră dincolo de jurisdicția legilor naționale sau internaționale”. Statele fragile sunt acelea care nu reușesc să gestioneze realitățile interne și interesul național, unele fiind aflate sub influențe externe nefaste⁷. Statele fărădelegii – *outlaw states* sau *rogue states* reprezintă categorii de state care se abat de la prevederile internaționale. Îndepărtându-se de teoria acceptată, Chomsky consideră că statele eșuate pot avea forme democratice, iar „deficitul democratic” real de care suferă privează instituțiile democratice de eficiență⁸.

Astfel, autorul interpretează concepte deja puse în circulație, dar pe care le folosește drept „oglină a prinților” pentru democrația exemplară și pentru statutul de supraputere al Statelor Unite pe plan mondial, de mai mult de o jumătate de veac; o oglindă umanistă, stângistă și morală.

Statele eșuate oferă ocazia de a discuta falia dintre retorica celui mai puternic stat al lumii, și care își arogă rolul de securitate pe care nu îl îndeplinește și căruia îi este imposibil să prevadă și să gestioneze pericolele reale la adresa lumii întregi.

Investigația dedicată statelor fărădelegii pornește de la „legea popoarelor”, un model de abordare etică în relațiile internaționale, via John Rawls, de altfel inclus în filosofia egalității statelor în tratatele internaționale. Chomsky arată că: „Într-una dintre ultimele sale cărți, John Rawls, cel mai mare filosof din domeniul moral și politic al Americii, își prezenta ideile despre o societate internațională acceptabilă din punct de vedere moral. El a propus «Dreptul popoarelor», care argumenta că aceasta ar fi potrivită pentru o «societate a popoarelor democratice și liberale» și pentru «societatea popoarelor decente», ultima nefiind formată din democrații liberale, ci din societăți cu anumite caracteristici care le fac demne de admis într-o comunitate internațională a dreptății. În afara domeniului acestor «popoare ale ordinii», afirmă Rawls, s-ar afla «statele fărădelegii» care refuză să asculte de Dreptul popoarelor. Dreptul popoarelor include angajamentele de a «respecta tratatele și prevederile lor», recunoscându-le pe toate statele ca fiind «egale și părți ale înțelegerilor cărora li se supun», pentru a respinge folosirea forței «pentru alte motive decât autoapărarea» și pentru a «onora drepturile omului» și

⁷ Noam Chomsky, *State eșuate. Un abuz al puterii și un atac asupra democrației*, trad. de Henrieta Anișoara Șerban, București, Ed. Antet XX Press, 2007.

⁸ *Ibidem*, pp. 39-79.

alte principii care ar trebui acceptate cu promptitudine – chiar dacă nu le acceptă și statele fărâdelegii sau acoliții lor”⁹. În raport cu această grilă, consideră Chomsky, evenimentele ultimelor decenii din relațiile internaționale (a se vedea intervenția în Irak) ar recomanda însăși înscrierea Statelor Unite (și a partenerilor occidentali) în această categorie. Washingtonul se exclude cu succes de sub incidența tratatelor internaționale și astfel, SUA este singurul *rogue state* (Chomsky folosește mai ales sintagma *outlaw state*, stat al fărâdelegii) de succes.

Așadar, teoria războiului just nu se poate debarasa de același exercițiu retoric, iar localizarea occidentală a teoriei îi determină și orientarea sau părtinirea. În acest context și din perspectiva războiului just, odată acceptat de o majoritate decizională și intelectuală ca atare, pacifiștii sunt, în mod logic, culpabili. Cităm pe larg pentru a cuprinde jocul retoric al unor cuvinte cheie: „Oponenții a ceea ce desemnează Walzer drept războaie juste duse de SUA, sunt «pacifiștii», ne informează el, dar «pacifismul» reprezintă un «argument greșit», deoarece el crede că violența este uneori legitimă. Am putea foarte bine să fim de acord (eu sunt), dar «consider» este cu greu un argument hotărâtor în cazurile reale pe care le ia el în discuție. Adversarii săi «de stânga» sunt neidentificați, cu excepția lui Edward Said și «a (mai inteligentului și circumspectului) Richard Falk», care găsește «scuze» pentru terorism, dar scuzele nu sunt exprimate. Argumentele lui Walzer despre război sunt îndreptate împotriva «multor personalități de stânga», «unor critici ai războiului», «vorbăriei», «a stângiștilor», «a celor care simplifică lucrurile» și așa mai departe, toți de neidentificat și, în mod obișnuit, arabi. Acesta este un comentariu interesant asupra culturii moral-intelectuale prevalente, conform căruia calomnia împotriva oponenților neidentificați este considerată practică legitimă, mai ales printre cei care se descriu drept «oameni de stânga decenti» – într-adevăr foarte meritorii, atâta timp cât ajung la concluziile care trebuie”¹⁰.

Chomsky invită și la o meditație serioasă cu privire la (presupusa) hotărâre a majorității privind drepturile omului ca „treabă a comunității internaționale”, fiindcă, deși ar putea fi o idee înțeleasă ca responsabilizare a unei comunități critice mondiale, devine în plan pragmatic o consfințire a acceptării hotărârilor luate de factorii de decizie ai marilor (marii) puteri.

Adesea redus la interpretări superficiale, considerat un adept și promotor al teoriilor conspirației, mai ales în comentariile sale cu privire la propagandă, democrație americană și la relații internaționale americane, show-ul lui Chomsky nu poate fi, însă, trecut cu vederea. Nu putem să nu remarcăm în acest sens, faptul că (mai ales în ceea ce privește volumul *State eșuate*) argumentele pe care le utilizează nu sunt doar verificabile, ci și emise/susținute de instituții americane oficiale (sau de surse transparente și publice, întotdeauna, verificabile la rândul lor) și amplasate/poziționate, tocmai ca alternativă, de mijloc de contracarare al demersului proagandistic oficial.

⁹ *Ibidem*, p. 39.

¹⁰ *Ibidem*, p. 55.

Two men show: Russell Brand și Noam Chomsky

Construit ca imagine la limita profetului și a revoluționarului, a celui care utilizează propria biografie dificilă ca modalitate de a ajunge dintr-un punct blocant într-unul revelator, Russell Brand poate fi acceptat, mai degrabă, drept un *complex* decât *simplă prezență complexă* sau *scandalizantă*¹¹.

Angrenat seriei profesiilor cu aparente soluții/alternative, prescripții și prescrieri de ieșire din criză, Brand este un „brand al hiperactivității activismului”, purificat de o serie de complexe, obsesii și dependențe pentru a se putea dedica în totalitate uneia singură: revoluția. Dacă misiunea unei „prime veniri” a fost îndeplinită (etapă etalată, îndosariată grupajului nostalgiiilor – stand up, filme, documentare, emisiuni, old TV etc.), cea de-a doua este declanșată de „experiența pustiului” (aici implicarea activă în campaniile de ajutorare a copiilor din Africa), care mai mult decât o etapă pregătitoare a misiunii-care-va-să-vină, reprezintă în cazul Brand, o stare continuă și continuată [The Emperor's New Clothes (2015) insistă, în acest sens, cu privire la disparitățile adâncite de clase economice, confuzia și inaplicabilitatea conceptului de justiție socială; comentariile dedicate documentarului insistă, în cheie retorică, pe chestionarea formelor resimțite dinspre o ultimă variantă a postmodernului de a se vedea implicat într-o realitate neașteptată și neplăcută, ca rezultat direct al propriilor acțiuni).

Russell Brand¹² reorientează sensul raportului coordonator – și – înspre un anume dozaj extras din ideile și modul filosofic de a fi al lui Noam Chomsky, cel din urmă considerat ghid teoretic și declanșator ideatic al eliberării de/din limitele/limitările preimpuse de sistem („suntem creații cu o nevoie intuitivă pentru dreptate”, apti a privi și a înțelege ceea ce se întrevine printre zăbrelele spațiului care ne ține captivi și, văzând injustiția, suntem datori a deschide lacătul cuștii¹³). Dar, stabilește Brand, „eu nu sunt Noam Chomsky” – „lingvistul, teoreticianul politic al cărui nume este bine să îl amintești la orice întrunire dacă vrei să fii luat în serios” / filosoful cu cel mai răsunător nume din lume, sau „dacă faci parte din categoria celor inteligenți și educați, vei apela la Chomsky ca la un „disident proeminent” care vorbește împotriva intervenționismului american și deconspiră rolul propagandei, acela de a seda populația”.

Brand intră în relație cu Chomsky prin politica alternativelor deferite sistemului (și de ce nu, se alătură seriei revoluționarilor, deschisă de Orwell și de același Chomsky), prin propunerea de variante/posibilități vitale de regândire ale întregului eșafodaj al construcțiilor actuale¹⁴. Marile revelații pot fi arondate modului subtil sau, din contră, la vedere, utilizat de Noam Chomsky, de Adam Curtis sau de seria *The Godfather*, certificând chomsky-ian că America este mai puțin un spațiu generos, o colecție de star-uri/starlete, un refren și un model și mai mult o „bandă care urmărește interesele clienților corporatiști”, deferind din seria

¹¹ A se vedea, în acest sens, *Russell Brand: Scandalous* (2009).

¹² Russell Brand, *Revolution*, New York, Ballantine Books, 2014.

¹³ *Ibidem*, p. 17.

¹⁴ *Ibidem*, p. 18.

modelelor-personaje variate – cowboy, justițiar singuratic, gangster, valoarea de exemplu negativ al ultimului¹⁵.

Păstrând o anume proporție a apropierii (Brand mărturisește că nu afirmă că este la fel de deștept precum Chomsky, dar că, în ciuda tinereții sale, gândește utilizând aceleași formule și ajunge la aceleași concluzii – intenția structurilor de putere nu constă în protejarea cetățenilor de efectul puterii, ci, din contră, în prezervarea unei relații de forță), și convenind asupra suprapunerilor de registru (și Chomsky afirmă/menționează același lucru!; „Chomsky așchiază ideile mele”), Brand insistă asupra explicațiilor chomsky-iene cu privire la propagandă, la relația și motivațiile ascunse care au stat la baza unei politici de anihilare a pericolului URSS-ului, la apetența pentru numirea și neutralizarea elementelor ostile, arondate Doctrinei Monroe/„Manifest Destiny”(premișa ghidant-chomsky-ian validează tocmai rolul redus al „securității în sens convențional”).

Numit adesea, de Brand, „Profesorul Chomsky” (contribuțiile lui Chomsky, Graeber, Norberg-Hodge și Goldsmith se cer dublate de o înțelegere intuitivă proprie) și considerat pretențios, diligent și briliant, cu o capacitate inegalabilă de a spune adevărul, indicând un curs de acțiune viabilă (accea de a înfrunta decizii impuse, de a rezolva probleme copleșitoare în semnificația lor, de a modifica sensul și direcția traiectelor dictate de politic), acesta se oprește, însă, în/la „pragul revoluției”. Doar Brand se așază „față-n față cu revoluția” (revoluția presupune *modificare, schimbare a structurilor și recâștigare a puterii*; în sens chomsky-ian, revoluția care concentrează puterea în mâinile unei noi elite este fără sens; revoluția care răspândește puterea în interiorul societății își îndeplinește menirea), depășindu-și modelul și afirmând după formula transmisiunilor sportive live: „Mulțumesc, Noam, preiau eu de aici!”

Bibliografie:

- Brand, Russell, *Revolution*, Ballantine Books, New York, 2014;
- Chomsky, Noam, *State eșuate. Un abuz al puterii și un atac asupra democrației*, trad. de Henrieta Anișoara Șerban, Ed. Antet XX Press, București, 2007;
- Garland, Christian, „Noam Chomsky”, *International Encyclopedia of Revolution and Protest*, Immanuel Ness, ed., Blackwell Publishing, 2009;
- Hamilton, Hamish, Noam Chomsky, *Failed States: An Abuse of Power and and Assault on Democracy*, <https://www.theguardian.com/theobserver/2006/jun/18/politics>, accesat la 21 februarie 2017;
- Hornstein, Norbert, „Noam Chomsky”, in Edward Craig (ed.), *Routledge Encyclopedia of Philosophy*, Routledge, London, 1998;
<https://chomsky.info/>;
- Lendman, Stephen, „Comments on Noam Chomsky's New Book - Failed States, by Stephen Lendman”, text disponibil la <http://sjlendman.blogspot.ro/2006/04/comments-on-noam-chomskys-new-book.html>, postat la 30 aprilie 2006, accesat la 11 februarie 2017;
- Rancière, Jacques, *La haine de la démocratie*, La Fabrique Éditions, Paris, 2005;
- Requiem for the American Dream*, regizor Peter D. Hutchison, Kelly Nyks, produs de Naked City Films, PF Pictures, 2015;
- Rotberg, Robert, „Failed States Defined”, disponibil la <https://robertrotberg.wordpress.com/2013/02/11/failed-and-weak-states-defined/>, postat la 11 februarie 2013, accesat la 15 martie 2017.

¹⁵ *Ibidem*, p. 27.